

Orden, hvori de ere nævnte, holde de sig længst, white globe fodres altfaa først og saa fremdeles.

Dyrkningsomkostningerne ved 15 Tdr. Land med Turnips ere 390 Rdl. eller 26 Rdl. pr. Tde. Land. Turnipsen anvendes her til Fodring af Malkekøer, Trækstude, Ungkvæg, Kalve og Faar. Saavidt jeg skjønner, have de, naar alle Hensyn tages med i Beregning, en Værdi af 2 Mk. pr. Td. De rives i Reglen paa en Rivemaskine, der drives ved Hestekraft, og blandet med Haffelse, Grutning osv. gives de Kvæget. I Frostveir dampes Blandingen og gives da varm. Imedens der fodres med Bladene har Melken Affmag i Forhold til Mængden der gives, men af Turnipsen kan tildeles hver Ko $1\frac{1}{2}$ indtil 2 Skpr. daglig uden at Melken eller Smørret faae kjendelig Affmag; i dampet Tilstand kan der gives endnu mere. Modellen til den ommeldte Rivemaskine kjøbtes af Hr. Hofjægermester Sehested til Broholm ved Landmandsforsamlingen i Horsens; lignende Maskiner forfærdiges her i Viborg af Mechanicus Sneyvoigt. Den river med en flint Pøsning 7 Tdr. i Timen, og 1 Hest trækker den med Lethed. Maskinen tilbereder Turnipsen paa en Maade, saa at den blander sig godt med Haffelsen, idet Køerne blive revne i lange, smalle Strimler af Tykkelse som en tynd Pillesfinger.

Med $1\frac{1}{2}$ Skp. Turnips, 2 Givter Hø og iøvrigt Haffelse og Halm, holder en Kvægbesætning sig ved god Huld og Malkning. At Mellemængden formeres og Qualiteten forbedres ved Tilgivt af Grut, er det uforlødent at tilføie.

2.

Om Roedyrkingen paa Gjedsergaard paa Falster.

Af Forvalter, Landbrugscandidat Buus.

Gjedsergaard har et Areal af 470 Tdr. Land Ager, for Størstedelen af en meget læret Bestaafenhed, 30 Tdr. Land Eng i en udtørret Indsø. Agerjorden drives i en 7 Marks-

drift med 1 Brakmark, 4 Kornmarker og 2 Marker med Kløver og Græs. Brakmarken faaer kun Halvdelen af Gjøbningen til Hvede, derefter kommer Byg eller Havre; i 3die Halm anvendes den anden Halvdeel af Gaardens Staldgjøbning og her faae Koerne deres Plads ved Siden af Erter, Bønner og Blandsæd. 4de Aar lægges Jorden ud i Havre eller Byg. Af de 4 Kornmarker er den tredie, Fodermarken, den allervanskeligste. Det er i Almindelighed i den, at Uheldene indtræde, Noget vil næsten hvert Aar glippe der, og denne Mark fremviser de største Afvigelser fra Gjennemsnitsudbyttet. En Deel af Usikkerheden er formindsket ved den blandede Besaaening, thi derved rammer Staden ikke den hele Mark paa eengang, og alle Afgrøder tilsammentagne ville for en Række Aar dog give et ganske ordentligt Gjennemsnitsudbytte. Men ville vi betragte særskilt enhver af de Afgrøder for sig, som Fodermarken indeholder, saa ville vi finde betydelige Forskjelligheder i Udbyttet; Erterne, som altid indtage den største Deel, nemlig 25 til 35 Tdr. Land af hele Marken, have i Gjennemsnit af de sidste 5 Aar givet 7 Fold, men Udbyttet har varieret fra 3 Tdr. til $11\frac{1}{2}$ Tdr. pr. Tde. Land, Bønnerne have blot været dyrkede i 4 Aar. De have i Gjennemsnit givet 9 Fold, uagtet de den sidste Sommer vare saa totalt ødelagte af Bladluus, at de ikke engang bleve tærskede. Deres høieste Udbytte har været $14\frac{1}{2}$ Fold. Vikkehavren, som har en ikke ringe Tilsetning af Vælgæs, har givet fra 12 til 18 Fold, men den trænges mere og mere tilbage; thi den gjør sig især bemærket ved den skadelige Indflydelse, som den saa tydeligt udøver paa den efterfølgende Afgrøde. For Koerne har Gjennemsnittet været 300 Tdr. pr. Td. Land, og Udbyttet har varieret fra 230 Tdr. som Minimum til 360 Tdr. pr. Td. Land som Maximum af et Aars Koehøst. For ikke ved Sammenligningen at forurette den ene Plante paa den andens Bekostning, maa det strax tilføies, at Staldgjøbningen er ikke fordeelt ligeligt over hele Marken, Koer og Bønner, som have viist den bedste Evne til at erstatte Gjøbningen, have ogsaa

stedse faaet mere end Erter og Vikkehavre, og Forholdet har omtrent været saaledes, at naar Erterne faae 14—16 Læs Staldgjødning pr. Td. Land, saa erholde Koer og Bønner 20—24 Læs; desuden anvendes til Koerne et ikke ringe Quantum kunstig Gjødning. Ertebyrkingen er saaledes afgjort den mindst lønnende, og man vilde gjerne opgive den, men man kan umuligt undvære Erterne som Forfrugt, især efterat Bønnerne ifjor ved en total Misvæxt have gjort os forsigtige med at stole for meget paa dem.

Men af alle de Culturplanter og Blandinger, som ere anvendte i Fodermarken, er det Kunkelroerne, som have givet det sikreste og det største Udbytte. Naar det er Opgaven at frembringe af Fodermarken det størst mulige Quantum Foder-værter til den billigste Priis, saa leverer Kunkelroen den største Afgrøde, ikke blot med Hensyn til Arealet, men den betaler ogsaa Gjødningen og Arbeidet bedre end Erterne. Vi stille Forholdet gunstigt for Erterne, naar vi sætte 15 Tdr. Kunkelroer lige med 1 Td. Erter. Beregnet efter dette Forhold har Udbyttet af Kunkelroerne i Gjennemsnit været = $16\frac{2}{3}$ Fold Erter. Det er imidlertid tvivlsomt, om det store Udbytte er at ansee for Koernes bedste Vidnesbyrd; endnu mere formoder jeg, at man bør lægge Vægten paa den Omstændighed, at Roen er en udmærket Forfrugt, som ved den Bearbejdning og Rensning den kræver, hvor den vøxer, samt ved den rigelige Gjødning, som den erholder, sætter Jorden i en Culturstilstand, som man endnu i næste Rotation kan nyde Fordele af. Navnlig er Kløver og Græs efter Koerne overordentlig meget forud for den øvrige Deel af Marken.

Sammenligningen mellem Udbyttet af de forskjellige Planter, der anvendes i Fodermarken, falder stærkt ud til Fordeel for Koerne; Jorden kan paa dette Sted neppe benyttes paa nogen fordeeltigere Maade end til Koer, og derfor er det et Fremskridt, naar Roemarken bliver større og mere og mere trænger Erter og navnlig Vikkehavre tilbage. Men ved Siden af Alt, hvad der kan siges til Fordeel for Koer, maa det

ogsaa fremhæves, at de ere de meest fordringsfulde af alle vore Culturplanter, ikke blot med Hensyn til Gjødningen, men endnu mere med Hensyn til deres Pleie. Runkelroen er fri for Fjender, der specielt efterstræbe den, Angreb af ødelæggende Insecter er den kun meget lidt udfat for i Sammenligning med Hvede, Bælgfæd, Rotabaga, og selv Planteshygdomme har den hidindtil ikke havt, men den er ikke desto mindre den mest kjelne af alle Planterne og finder lettere end nogen anden Plante Anledning til at mislykkes, hvis den ikke fra først til sidst er Gjenstand for den største Opmærksomhed og pleies med den fornødvende Omhu. Koeavl i større Omfang kan ikke begynde paa een Gang, men maa udvikle sig fra Aar til andet, efterhaanden som man lærer Culturen nøiere at kjende og faaer mere og mere Øvelse i at udføre det betydelige Haandarbeide paa den hurtigste og billigste Maade. Det er altid af Bigtighed, at man ikke tager et større Areal for, end man er Herre over at faae behandlet godt og i rette Tid. 1858 var Roemarken 6 Tdr. Land, 1859 10 Tdr., 1860 12 Tdr., 1861 14 Tdr., 1862 15 Tdr. Land, og det er paatænkt at udvide Arealet om muligt til 20 Tdr. Land for den kommende Sommer. Besætningen har efterhaanden vænnet sig til den rigelige Koeffodring, og det vil vistnok være vanskeligt at faae dette Foder nogenlunde erstattet, hvis der atter skulde komme et Aar som 1857 med total Misvæxt for Koeerne.

Ifølge Opfordring fra dette Tidsskrifts Udgivere, tillader jeg mig at meddele følgende Fremstilling af Culturmethoden og navnlig sidste Aars Koeavl, men maa i Anledning af dette sidste Punkt først forudstikke et Par Bemærkninger med Hensyn til selve Jordbunden. Medens Størstedelen af Gjedsergaardes Agerjord er af en temmelig eensartet og stærk leret Bestaffenhed, gjelder dette ingenlunde om den Mark, i hvilken Koeerne faaedes sidste Sommer; denne er tvertimod meget forskjellig og heelt igjennem letagtig, paa Steder saa lav, at den i de 2 sidste Vintre har været oversvømmet deels ved Høivande fra Bøtø Noer, deels ved pludseligt

Tøbrud, under hvilket den lange Vandafledningscanal holdt sig tilstoppet og nægtede at føre de store Vandmasser bort. Af de 15 Tdr. Land, som vare optagne af Koerne, vare 4 Tdr. Land af Gaardens almindelige Leerjord, 5 Tdr. Land ved Siden af dannede Grændsen af en udtørret Indsø, og bestaaer af en meget frugtbar Jord med en overordentlig Rigdom paa formulbede organiske Stoffer; medens den laae til Græs gav den en rig Slet og god Græsning, er ogsaa overmaade frugtbar for Koer, men daarlig til Sæd, baade fordi Sæden har været tilbøielig til at gaae i Reie, men navnlig fordi Jorden i den Grad er oversvøbt med Smelbelarver, at de 2 sidste Kornafgrøder den har bleve for Størstedelen total afædt, medens kun nogle Pletter, som maatte udgjorde $\frac{1}{3}$ til $\frac{1}{4}$ af Areallet, bleve forsaaned. Disse 5 Tønder Land benyttedes til Koer, blot fordi det var os ved Erfaringen givet, at der kunde ingen Sæd staae sig imod Karvernes Angreb. De øvrige 6 Tdr. Land vare af den allerlaveste Deel af Marken. Denne Jord kom under Vand i Vinteren 59—60, hvorved Hveden gik bort og maatte pløies om til Byg om Foraaret. Den stod atter under Vand fra Efteraaret 1860 til St. Hansdag 1861, og henlaae denne Sommer aldeles ubenyttet; kom paany under Vand i den følgende Vinter, efterat den var efteraarspløiet een Gang, og var først tjenlig til at gjødskes og bearbejdes midt i Mai sidste Foraar, men var ikke tjenlig til at besaaes med nogen Slags Vaarsæd, selv ikke Gradet Byg, som vi tænkte paa; af denne Grund valgtes ogsaa dette Areal til Beplantning med Kunkelroer, hvorved vi vandt Tid til ved en gjentagen Bearbejdning at faae Jorden ubluftet og muligviis faae Udsigt til en taalelig Afgrøde af Koer. Udsigterne for Koehøsten sidste Aar vare derfor ingenlunde lovende.

De 4 Tdr. Land Leerjord bleve besaaede med Koer, det øvrige Areal, 11 Tdr. Land, blev tilplantet.

Med Hensyn til Jordens Bearbejdning om Efteraaret, som har en særdeles stor Indflydelse paa Roemarkens Udbytte, da maa det ansees for det allerbedste at pløie Stubben strax

efter Høst, harve den til strax, gjødske og nedpløie Gjødningen i October eller November Maaned. Saavidt som det er os muligt, bruge vi denne Skik, men høves ikke Gjødningen saa tidligt, eller kan Arbeidet ikke overkommes saaledes, at første Pløining er udført førend Hveden saaes, da pløie vi kun den ene Gang om Efteraaret, gjødske i Løbet af Vinteren paa Frostene, og lade Gjødningen ligge spredt paa Marken indtil Foraaret, hvilket paa dragnet Jord slet ikke er forbundet med nogen Fare for Tab af Gjødning, medens det tværtimod for Gjødningens Bedkommende maa ansees for meget gavnligt, da den ved at ligge ovenpaa, udbadskes stærkt af Vinterfugtigheden, som ved at synke ned i Jorden fordeler Gjødningskraften jævner i de øverste Jordlag og efterlader væsentligst kun de tørre og rene Straa til Nedpløining om Foraaret. Men Gjødningens Nedpløining om Foraaret maa da skee saa tidligt som Jorden er beqvem, førend man begynder paa at saae Vaarsæd. Hvad enten Gjødningen er nedpløiet Efteraar eller Foraar, saa gjelder det om at holde Overfladen fiin og luffet for at forhindre Foraarsjolen og den tørre Vind i at trænge ned og berøve Jordbunden dens Vinterfugtighed, hvilket man især er i Fare for, naar anden Pløining er udsat til Foraaret. Ved at ligge paa Luur for at træffe det rette Tidspunkt og benytte dette øieblikkelig, vil man med lidt Arbeide selv paa meget leret Jord, ved en henfigtsmæssig Overfladebearbejdning med lette Harver og Tromler, faae en meget smuk Roemark, der uden at være udsat for at udtørres eller falde sammen, kan henligge indtil Vaarsæden er saact, og naar den næste Pløining skeer i Begyndelsen af Mai, vil man have en fiin og smuk Jord til at lægge Frøet i. Men er man ikke agtpaa-givende nok om Foraaret, eller vil man nødig forlade andet Arbeide for Roemarkens Skyld, saa kan man blot ved et Par Dages Sol faae dannet en Masse haarde Knolde, som man selv med megen Besvær senere kun ufuldstændigt kan faae knuste, og der er da allerede kun lidet lovende Udsigter for Roehøsten.

Udsaaeningen af Kunstlroefrøet skeer helst saa tidlig som muligt i Mai Maaned. Man pløier Jorden, og er den behandlet i en beqvem Tilstand tidligere, saa vil den være fiin og Gjøbningen er omtrent opløst. Der harves til og tromles strax; thi nu er det ved alle Operationerne et Hovedhensyn at forhindre Fugtigheden fra at fordampe, og jo tørrere og varmere Veir man har, desto vigtigere er dette Hensyn; men det kan tilføies, jo omhyggeligere man har passet Tiden til Jordens Bearbejdning ved de foregaaende Pløininger og Harvninger, jo mere man har benyttet sig af Luftens og Frostens Indflydelse til at fiindele Jorden og derved undgaaet den mekaniske Fiindeling med svære Harver og Tromler, desto mere fiin og eensartet vil Jorden nu ogsaa falde, og desto vanskeligere trænge Sol og Vind ned i den. Naar Jorden efter Pløiningen er harvet og tromlet, udsaaes den kunstige Gjøbning, kun een Ager ad Gangen, lige foran den Plov, som kammer op, og for at blande Kunstgjøbningen noget med Jorden, harves den forinden Dpfamningen med en tættanded Vedharve. Der anvendtes ifjor paa de besaaede 4 Tdr. Land af kunstig Gjøbning 2 Centn. Guano og 5 Centn. suur phosphorsurr Kalk pr. Td. L. Ved Dpfamningen, som skeer med en almindelig Svingplov, samles den kunstige Gjøbning temmelig godt i Kammens Midte. Kammene dannes i en Afstand af 24 Tom. fra hinanden. Saaeningen af kunstig Gjøbning, Dpfamningen og Lægningen af Frøet ere Arbeider, som maae følge hurtigt ovenpaa hinanden blot for at forhindre Fugtighedens Vortgang. Man bør i tørt Veir holde Alt saa samlet, at man ikke engang behøver at lade nogen Rad ligge ubesaaet Middagsstunden over. De ny oppløiede Kamme ere skarpe og meget ubefatte før Tørens Paavirkning; efter Besaaeningen ere de derimod rundagtige og modstaae ret godt Sol og Vind i nogle Dage. Ved Lægningen have vi i de sidste 4 Aar betjent os af en lille Hakke, hvis Skaft er 10 Tom. langt, og bruges som Maal for Afstanden mellem de enkelte Planter; Hakken har et tilspidset Blad, der sidder omtrent retvinklet paa Skafte, og har en

Bredde af $1\frac{1}{2}$ Tom., en Længde af circa 3 Tom. Under Arbeidet gaaer en Kone med Hakkem i høire Haand, hun har et tilmaalt Dvøntum Frø for hver Rad i sit Forklæde, deraf tager hun en Haandsfuld i venstre Haand og hakker med høire Haand Ryggen af Kammen lidt, saa at alle smaa Klumper rulle ned i Kenderne, og Kammen faaer den afrundede Form. Hvor Frøet skal lægges, gjøres der et lille Hul med Spidsen af Hakkem, og deri nedlægges 3—4 Korn, som bedækkes med et ganske tyndt Lag fiin og fugtig Jord, circa $\frac{1}{2}$ Tom. En dyb Bedækning er meget farlig for Frøets Spirning. Vi erfarede dette i 1859, da vi for at fikke Frøet den nødvendige Fugtighed til Spirningen bedækkede det med $1\frac{1}{2}$ Tom. Jord, hvorved Spirerne rigtignok kom frem, men svage og forknyttede, og mindst 25 pCt. af alle Planterne gik bort igjen, medens de øvrige jo, vel for en stor Deel paa Grund af den større Plads de erholdt, udviklede sig til en overordentlig Kraft. Denne Erfaring stemmer ogsaa fuldkommen overeens med Resultatet af de gjentagne nøiagtige Forsøg, som ere anstillede paa Landbohøiskolen, for at finde den meest passende Dybde for Saaefornet. At en nøiagtig og omhyggelig Vægning af Frøet er af en overordentlig Vigtighed, er derfor en Selvfølge; og det er det allerbedste, hvis man kan undgaae at bruge andre end paalidelige og betroede Koner dertil; thi Controllen over mindre paalidelige Arbeidere er altid utilstrækkelig. En Kone kan med Lethed besaae 1 Skp. Land daglig, men er hun blot nogenlunde øvet og nem paa Hænderne, saa belægger hun det dobbelte Areal paa en Dag, og derfor kan man vel i de fleste Tilfælde godt faae Arbeidet udført uden at bruge upaalidelige Folk dertil. En tyk Saaening er altid absolut rigtig; hvor Planterne komme frem i en Bux, staae de allesammen meget kraftigere, end hvor de fremkomme enkeltviis, men det er naturligt, at der maa udtyndes, inden Planterne kunne svække hinanden i Bøxten. Vi bruge til Udsaaeningen 10—12 Pund Frø pr. Td. Land.

Kunkelroernes Spiring er deres allervanfølgste Rids-proces; er den foregaaet godt, saa er Roemarken mere end halv lykkes; thi i de allerfleste Tilfælde vil et ringe Udbytte af Roerne paa en velbehandlet og kraftig Jord være en Følge af Vanfølgigheder, som have foranlediget en daarlig Spiring; under heldige Forhold kan man see Spiren over Jorden 10 til 12 Dage efter Frøets Lægning.

Udtyndingen, som helst foregaaer, naar Planterne have faaet de 2 første af de almindelige Blade, skeer bedst, naar Jorden er fugtig, og i ethvert Tilfælde er det ønskeligst, at den skeer i stille Veir, for at den tilbageblevne Plante, der sidder løst i Jorden, kan rodfæste sig igjen; den lider ellers meget ved at komme til at slagre rundt for Binden strax efterat den er bleven berøvet den Beskyttelse og det Læ, som den havde af dens Naboplante.

Lugningen begynder saasnart Ukrudtet viser sig, og gjentages saalænge til Roekbladene selv kunne dække Jorden og holde den reen. Dette Arbeide lettes meget ved Hjælp af en Radranser, som trækkes af en Hest frem mellem Rillerne og affærer Ukrudet, som voxer paa Siderne af disse og paa Bunden af Renden, saa at Lugningen med Haanden indskrænktes til den øverste Deel af Rammen lidt ned paa begge Sider. Den vaade og kolde Sommer 1862 var saa gunstig for Ukrudtets Væxt, at det kun med Besvær lod sig magte, og Roerne voxede saa langsomt, at det varede længe inden de selv kunde undertrykke Ukrudet. Medens vi kun pleie at luge de saae Roer 2 Gange, maatte det sidste Aar skee 4 Gange, hvilket fordyrede Haandarbeidet ved Roerne noget.

Ved Dykning af Kunkelroer, som saaes af Frø paa Blivestedet, hvor de skulle udvikle sig, have vi i de senere Aar fulgt den i Ovenstaaende beskrevne Fremgangsmaade paa Gjedsergaard. Saaening af Frø paa Stedet selv har vel ogsaa hidindtil været den almindeligste Culturmethode for Kunkelroerne heri Landet; men vi gaae mere og mere over til Plante-methoden, som vi allerede tildeels have benyttet i de sidste 4 Aar

og som lover betydelige Fordele. Vi lærte Plantning af Roer efter Ploven af en i Preussen bosiddende Mand, der omtalte den som den der almindeligt brugte Fremgangsmaade ved Rodfrugtdyrking, og de Prøver, som vi siden have gjort dermed, hvert Aar i større Maalestof, have altid ført til et gunstigt Resultat. For 2 Aar siden er denne Plantningsmethode omtalt i „Ugeskrift for Landmænd“ i en Artikkel om Roedyrking, og de Fordele, som vi dengang haabede at naae derved, have vi endnu af Grund til at vente. Ifjor, da det var et daarligt Roear, var Fordelen afgjort paa de plantede Roers Side, omendstjøndt der ikke var nogen væsentlig Forskjel paa Udbytten; men iaar er Forskjellen overordentlig, og det var kun ved Hjælp af Plantemetoden muligt at dyrke Roer paa de Strækninger, hvor vi havde dem, og med alle de Ulemper, som vare forbundne med dette Areal som Roejord, erholdt vi dog navnlig af de plantede Roer et overordentlig stort Udbytte, fra 270 til 450 Tdr. pr. Td. Land, medens de saae kun gavede 250 Tdr. pr. Td. Land.

Plantningen har væsentlige Fordele fremfor Saaningen:

1) Man sparer Roefrø, som for 1 Td. Land, der besaaes med 10 P. à 2 Mk. 8 β , er en Besparelse af 5 Rdl.

2) Man indskrænker Saaarbejdet ved Roedyrkingen paa Grund af Plantningen i en saadan Grad, at det bliver muligt at dyrke selv større Arealer med Roer. Kun Optagningen om Efteraaret vedbliver at være eens, og det kan vel ikke undgaaes, at man ved en mere udvidet Dyrking af Roer maa hvert Aar være forberedt paa, at gaae til Optagningen med den fulde Arbeidskraft, ligesom til Indhøstningen af andre Afgrøder, medens vi hidindtil have betragtet Roernes Optagning som et Extraarbejde, der ubelukkende hørte Konerne til.

3) Man faaer meget mere Frihed til at vælge Jorden til Roer, og kan benytte den Deel af Marken, som er meest trængende til en saa gennemgribende Forbedring, da man faaer Tid til at brække og rense den i Forsommeren; man kan saaledes med større Sikkerhed benytte ureen Jord, som man ved

Koerne vil rense og forbedre, og det er ei heller uvæsentligt, at naar man faaer saa god Velighed til at behandle Koejorden om Foraaret, saa kan man om Efteraaret mere have sin Opmærksomhed henvendt paa Vaarsædsmarkerne, hvis tidlige og om muligt gjentagne Efteraarspløining man ogsaa sætter mere og mere Priis paa.

Af de Betingelser, som udfordres for, at Plantningen skal lykkes godt, maa der især lægges Vægt paa, at man kun anvender store og kraftige Planter til Udplantningen, og planter tidligt, men det er netop ogsaa Vansteligheeden at opfylde begge disse Hovedforbringer samtidig. Hidindtil have vi væsentligst tilveiebragt Planterne ved at opsætte Udtyndingen af de saae Koer saalænge til de overflødige Planter kunde bruges til Udplantning; derved er Plantningen steet noget senere end ønskeligt, fordi vi maatte have store Planter, men foruden det, saa trykkes ogsaa de saae Koer altfor meget ved at staa i tætte Busse saalænge, hæmmede i deres frie Udvikling. Saalænge det beplantede Stykke var lille og det besaaede stort, gjorde det jo mindre til Sagen, da de saa Planter let kunde tilveiebringes paa et forholdsviis lille Strøg; men navnlig ifjor, da et lille besaaet Areal skulde afgive Planter til et dobbelt saa stort Areal ved Siden af, trykkede vi derved Udbyttet af de saae Koer vistnok temmelig betydeligt, og vi erholdt ogsaa blot 250 Tdr. pr. Td. Vand. Forstjellige Forsøg, som vi have gjort paa at tilveiebringe gode og tidligt udviklede Planter ved en tidlig Udsaaening af Frøet i Bede, ere ikke lykkedes. Denne Sag er for Kunkelroerries Bedkommende meget vansteligere, end vi havde troet, og vi have ved disse Prøver stadig begaaet 2 Feil, at saae for tidligt og saae for tæt. Det kan vistnok ikke hjælpe at saae Kunkelroerfrøet paa Bede i Marken førend i de sidste Dage af April, og det maa saaes meget tyndt, da de opløbne, langhalsede Planter slet ikke holde ud mod Tørken ved Omplantningen, saaledes som de tykke, bredbladede og lave Planter, der ogsaa have temmelig tykke Rødder.

Omplantningen er ikke vanskelig; selv i meget tørt Veir vil det være undtagelsesviis, at en Plante ikke lykkes, forudsat at den var god og kraftig, blev lagt omhyggelig og Jorden selv var beqvem. Jorden til de plantede Roer bør være ligesaa velbehandlet som til de saaebe, og det er her af en ligesaa stor eller vel endog større Vigtighed, til Plantetiden at bevare Jorden i en fiin og fugtig Tilstand med et passende Sammenhæng, saa at den ved Bløiningen lader sig vende smukt om og af sig selv danner en temmelig jevn og velfluktet Oberflade af fiin Jord. Vi betragte det naturligviis som meget heldigt at have fugtigt Veir, eller i det mindste bedækket Luft til Plantningen; men 1861 plantede vi et temmelig stort Areal paa den allertørreste Tid, og i de første 14 Dage efter Plantningen faldt der ingen Regn; Jorden var god og Planterne ligeledes, og de voksede allesammen; den 8de Dag efter Plantningen kunde Raderne sees i Afstand heelt igjennem Roemarken; sidste Sommer, da Plantningen udsørttes i regnfuldt Veir og da vi i de efterfølgende 14 Dage fik Regn hver Dag, voksede Planterne ogsaa godt, men det var forunderligt nok, at det ogsaa under disse efter vor Mening meget gunstige Forhold varede 8 Dage inden Roepplanten reiste Hjertebladet, saa at man i Afstand kunde see de grønne Rækker.

Plantningen begyndte sidste Sommer den 6te Juni og fortsattes af og til efterhaanden som vi havde tjenlige Planter indtil Maanedens Udgang. Som før omtalt, havde vi 11 Tdr. Land at beplante, nemlig 5 Tdr. Land meget humusrig Jord, som strax, førend Plantningen begyndte, erholdt af kunstig Gjødning 5 Centner suur phosphorsuur Kalk, og 6 Tdr. Land af den lave oversvømmede Jord, der af kunstig Gjødning fik 2 Centner Guano pr. Td. Land. De 5 Tdr. Land beplantedes den 6, 13 og 19 Juni, 1 Tde. Land først den 17 Juli; Udbyttet deraf var fra 400 til 450 Tdr. pr. Td. Land, men den sidste Tønde Land gav kun rigelig 200 Tdr. De 6 Tdr. Land beplantedes i de allerførste Dage af Juni og gavede et Udbytte af 270 Tdr. pr. Td. Land.

Ved Plantningen gjælder det om at have gode Plovmænd, stadige Heste, og Plove, som lægge Juren accurat eens. Vi lade 3 Plove følge tæt efter hverandre og plante i hver tredie Jure ved altid at følge den bageste Plov, derved erholdes en Afstand mellem Raderne af 20 til 24 Tom.; 11 til 12 Roner fordeles langs Ageren, og hver har sit Stykke tilmaalt, Planterne fjøres til og lægges i Halm i Agerrenden i Nærheden. Ved tidlig Plantning er Afstanden mellem Planterne omtrent 10 Tom., ved sildigere Plantning sættes de lidt tættere. Med den ene Haand lægges Planten med Roden frit udstrakt ned ad Juren, og med den anden Haand lægges en lille Haandsfuld Jord løst paa Roden, for at forhindre Planten i at rulle ned eller blæse bort inden den dækkes af Ploven. Det er ikke vanskeligt at lægge Planterne saaledes, at den næste Jure dækker Roden og lader Bladene være frie; jeg troer at have seet, at de i ethvert Tilfælde hellere bør lægges lidt for øverligt end noget for dybt. Øvede Folk kunne udføre Arbeidet meget hurtigt, men 12 til 13 Roner, der blot ere nogenlunde øvede, kunne holde 3 Plove i en stadig Gang; bagefter maa desuden gaae 1 eller 2 Roner, for at eftersee, om hist og her en enkelt Plante skulde ligge ovenpaa, eller en anden muligens være heelt begravet, og de rette da Feilen strax. Naar Plantningen er tilende, pleie vi ikke at have mere med denne Deel af Roemarken at gjøre, førend Optagningen seent om Efteraaret; dog kunde det iaar ikke undgaaes at luge de plantede Roer endog 2 Gange, inden Bladene selv dækkede Jorden og holdt den reen.

Indtil Midten af August vare Udsigterne for Roearven sidste Aar kun middelgode, men de tørre og milde Efteraarsmaaneder gavnede overordentlig; Roerne voxede stærkt i October Maaned. Vi havde gjerne ladet dem staae urørte hele Maaneden ud, hvorved Udbyttet sikkert ogsaa var blevet øget; men af Frygt for en Veirforandring i den allerede fremrykkede Aarstid, begyndte Optagningen den 18de October. Dette skete i Accord og betaltes med 3 $\frac{1}{2}$ pr. 100 Alen af en Rad, svarende til 4 Rdl. eller 4 Rdl. 3 Mk. pr. Td. Land.

Det er en meget rigelig Betaling, hvorved de dygtigste og raskeste Koner tjente fra 4 Mk. til 1 Rdl. daglig; vi have flere Aar i Rad brugt denne Accord, og da Koeoptagningen derved er bekendt for at medføre en god Fortjeneste, er der ogsaa altid Liebhaveere nok til Arbeidet, og saasnart de faae Lov til at begynde, overstormes Marken af Huusmandskoner, som iaar gjorde det Hele færdigt paa godt 8 Dage. Uagtet sidste Aars Koehøst leed af flere ugunstige Tryk, som den kolde og vaade Sommer, et vanskeligt Areal, tildeels ogsaa Angreb af Smeldelarver, saa blev dog Udbyttet af hele Koemarken under Et særdeles tilfredsstillende, 4520 Tdr. af 15 Tdr. Land eller 300 Tdr. pr. Td. Land.

Hvad der væsentligst lægger Hindringer i Veien for Koe-dyrkningens stærke Udbredelse til alle Egne, maa vel nærmest være Mangelen af den fornødne Haandkraft; thi Røgning af Frøet, Røgning, Plantning og Optagning ere Arbeider, som kræve en Masse Hænder, og hvor disse ikke ere at erholde, mangler jo een af de vigtigste Betingelser for at gennemføre en udvidet Koeavl med Held. Men muligen overvurderes dog ogsaa denne Vanskelighed; thi ved nøie Kjendskab til Cultur-metoderne, og ved lidt efter lidt at faae øvede Folk, kan der ogsaa med færre Hænder behandles et forholdsvis stort Areal; thi Haandkraften kan indskrænkes betydeligt.

I 1862 vare Udgifterne til Haandkraften ved Dyrkingen af 15 Tdr. Land med Runkelroer:

For Saaening af 4 Tdr. Land . .	9 Rdl.	„	Mk. 4 f.
Røgning af 15 Tdr. Land	39	—	2 — 4 -
Plantning af 11 Tdr. Land	33	—	4 — 12 -
Optagning af 15 Tdr. Land	66	—	„ — „ -

148 Rdl. 1 Mk. 4 f.

eller 10 Rdl. pr. Td. Land. Ved Anvendelsen af Plante-metoden paa den største Deel af Arealet ere Udgifterne til Haandarbeidet formindskede med 5 Rdl. pr. Td. Land i Sammenligning med hvad det tidligere har kostet, og havde Arealet

været mindre gunstigt for Ukrubtet end det var, saa vilde Lugningsomkostningerne endog have været noget lavere.

Koernes Opbevaring om Vinteren skeer i lange for oven tilspibede Batterier, hvori de sammenføres strax efter Op-tagningen. Men den Methode, som vi følge paa Gjedsergaard, tør vistnok ikke anbefales i Almindelighed, da vi ere særligt begunstigede, idet vi have nem Afgang til Tang, som vistnok af alle Dækningsmidler er det allerbedste. Vi lægge derfor Batterierne temmelig store, med 3 Alens Brede forneden, hvilket sikkert ikke kunde gaae an, dersom vi skulde dække med Jord for at holde Frostene ude. Fra Begyndelsen lægge vi kun et temmelig tyndt Lag Tang paa, forsøge det, naar Veilighed gives, efterhaanden som Veiret bliver kjøligere; kun sjældent have vi ved indtrædende stærk Frost skovlet et tyndt Lag Jord uden paa Toppen, men som oftest pleie vi i værste Tilfælde at lægge et Lag Halm uden paa. Frostene er da ikke vanskelige at udelukke, og Koerne ligge vistnok meget mere beskyttede mod Forraadnelsen, end naar man væsentligst ved Indgravning i Jord skal holde Frostene ude. Jo nærmere Frostene kommer ind til Koerne uden at angribe dem, desto bedre ligge de beskyttede.

Endnu et Par Ord angaaende Koernes Anvendelse. Ved Siden af 100 til 110 Malkekøer have 12 til 14 Udsætterkøer hver Vinter til Fødning. Disse sidste fortære en stor Masse Koer; de begynde gjerne med 6 Skpr. daglig, men de komme snart ned til 4 Skpr. pr. Stk., som de faae saalænge Fødetiden varer, og hertil er iaar medgaaet cirka 300 Tdr.; desuden erholde Levesvinene den største Deel af deres Vinternæring i Kunkelkøer, som dampfoges sammen med Ukrubtsfrø og det simpleste Smaakorn fra Læden; til Svinestalden medgaaer ligeledes 300 Tdr. Koer. Det øvrige Forraad, fordeelt paa 106 Køer, giver 37 Tdr. Koer pr. Ko, hvilket vil svare omtrentlig til 1 Skp. Koer pr. Ko førend Kælningen og 2 Skpr. pr. Ko efter Kælningen; thi Middelkælningstiden er omtrent den 1ste Februar. Ved Siden af denne Koefodring erholde Køerne i Gjennemsnit af hele Besætningen pr. Stk. cirka 7 Tdr. Korn